

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 2

Razčlemba izhodiščnega besedila

Četrtek, 25. avgust 2011 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi konceptni list in ocenjevalni obrazec.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec). Svojo šifro vpišite tudi na konceptni list.

Izpitna pola vsebuje 26 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 120. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami. Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov (možnost odbitnih točk zaradi jezikovnih napak). Osnutek zadnje naloge, ki ga lahko napišete na konceptni list, se pri ocenjevanju ne upošteva.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni.

PRILOGA K IZPITNI POLI 2 (M112-103-1-2)

*Pariška boema 1889–1895***Ivana Kobilca v očeh sodobnice**

BETI ŽEROVC

1 Lani je pri nemški založbi Ludwig iz Kiela izšla knjiga *Pariška boema 1889–1895*, Avtobiografsko poročilo slikarke Rose Pfäffinger, ki je romansirani dnevnik slikarke z dodanimi transkripcijami resničnih pisem.

2 Urednica knjige Ulrike Wolff Thomsen je razvozlala naravo tega pisanja, v katerem je zgodba, ki jo govori Pfäffingerjeva v prvi osebi, resnična oziroma verodostojna vsaj do te mere, kolikor se jo da rekonstruirati iz ohranjenih virov. Pfäffingerjeva je v njej – razen spremembe imen protagonistov – očitno poskušala iskreno in natančno popisati svojo umetniško mladost v Münchnu in Parizu.

3 Zgodba se začne v prijateljskem krogu študentk slikarstva v Münchnu. Ena izmed njih – Maria Slavona – ob vrnitvi v rojstni Lübeck spozna čednega multiumetnika in findesièclovskega dekadenta Willija Gretorja. Ta jo zvabi v Pariz na stroške avtorice knjige Pfäffingerjeve, ki je nedolgo prej postala velika dedinja in se je odločila z dediščino podpirati svoje finančno manj priskrbljene kolege.

Slavona postane Gretorjeva ljubica in z njim zanosi. Enako se pripeti tudi Pfäffingerjevi. V Parizu se zaradi nje vzpostavi nenavadna skupnost, nekakšna komuna, v kateri v razkošnem stanovanju živijo Gretorjeve ženske, otroka in drugi umetniki. Gretor sam ima zase ločeno stanovanje in v skupno prihaja po mili volji. Takšno bivanje postane neznosno, bajne dediščine pa tudi zmanjkuje. Zgodba nas v tem času začne tudi manj zanimati, saj zvezo s tem nenavadnim krogom prekine Ivana Kobilca, ki v knjigi nastopa pod imenom Wera Slowenk.

4 Ko se vprašamo, kako in zakaj se je Kobilca znašla v tem bizarnem dnevniku – kot peti ali šesti osrednji lik in tudi »četrti po rangu« v vrsti Gretorjevih ljubic – lahko ugotovimo le, da se doslej znani podatki o slovenski slikarki z njim praviloma ujemajo. Kobilca je v resnici s tem krogom prijateljevala in študirala, s Pfäffingerjevo pa se je poznala še od prej. Družina konzula Pfäffingerja je živela v Trstu, počitnikovala pa v lastni vili v Podbrezjah na

Gorenjskem, kamor so redno prihajali tudi Kobilčevi. V Podbrezjah je nastajalo v letih 1889 in 1890 – v času, ko je Rosa že pisala dnevnik – tudi znamenito *Poletje*.

5 Čeprav je knjiga opravljeni tretjerazredni ljubezenski roman, je zaradi resničnosti zgodbe več kot to. Osvetljuje življenje tedanjih študentov slikarstva in boeme nasploh, in to ne le na ravni njihovega nenavadnega vsakdanjika, temveč tudi na ravni njihovega umetniškega formiranja in delovanja. Tako tudi

Kobilco, ker se njena podoba sestavlja prvenstveno iz zapisov v pismih in dnevnikih, bolje spoznamo na osebni ravni in v perspektivi, v kateri so jo poznali njeni sodobniki, hkrati pa tudi na ravni razumevanja njenega formiranja in ustvarjanja. Kobilca se sicer v krogu imenitnih sopotnikov pokaže kot enakovredna protagonistka. Očitno je veljala za talentirano, spodobno, predano in tudi uveljavljeno slikarko – njeni razstavniki uspehi so sprožali nemalo občudovanja. V knjigi se omenja več njenih slik, zlasti

Likarice in Otroci v travi, za kateri je delno podana tudi geneza nastajanja. Zasledimo še nekaj drugih namigov, kako in v kakšnih okoliščinah so nastajale Kobilčine slike.

6 Ulrike Wolff Thomsen že v spremni besedi uvede bralca v kar težko razumljivo boemstvo mladih deklet iz premožnih družin. Opozori na poseben moment v ženski emancipaciji, kjer mlade emancipiranke, v tem primeru slikarke, niso imele težav le s šolanjem in z izvajanjem poklica. Ko so po tradicionalistični vzgoji, ki jih je pripravljala le na vlogo družinske matere, za katero v vseh pogledih skrbi mož, pristale na svobodi, je bilo njihovo breme svobodnega življenja za številne pretežko. Urednica zato meni, da nenavadnih oblik povezovanja, kakršna je bila opisana združba, ne bi smeli gledati le kot izraz modernosti in boemstva, temveč vsaj toliko tudi kot posledico potrebe po preživetju – skupno življenje je bilo cenejše in je preneslo tudi začasni izpad dohodkov posameznika.

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Dopolnite povedi s podatki o izhodiščnem besedilu.

Izhodiščno besedilo govori o _____.

Napisala ga je _____ . Besedilo je bilo

objavljeno v _____.

(2 točki)

2. V povedi pojasnite, kako je naslov izhodiščnega besedila vsebinsko povezan z nadnaslovom.

(3 točke)

3. Kako bi naslovili četrti in šesti odstavek izhodiščnega besedila, tako da bi povzeli njuno vsebino? Odgovora zapišite na črti.

Četrti odstavek: _____

Šesti odstavek: _____

(4 točke)

4. Po mnenju avtorice izhodiščnega besedila je Ivana Kobilca enakovredna protagonistka v skupini sodobnikov. Na črti zapišite dve besedi/besedni zvezi, ki pojasnjujeta, zakaj tako meni.

Prva beseda/besedna zveza: _____

Druga beseda/besedna zveza: _____

(4 točke)

5. Obkrožite črki pred trditvama, ki sta skladni z izhodiščnim besedilom.

- a) Ulrike Wolf Thomsen pripoveduje zgodbo v prvi osebi.
- b) Pfäffingerjeva in Ivana Kobilca sta se prvič srečali v Münchnu.
- c) Ivano Kobilca v knjigi spoznamo zgolj prek pisem in dnevniških zapisov.
- č) Znamenito delo Poletje je nastalo v obdobju, o katerem govori knjiga Pariška boema.
- d) V Parizu v nekakšni komuni živijo Gretorjeve ženske in veliko njegovih otrok.
- e) Po mnenju avtorice knjige so se umetnice povezovale tudi zaradi preživetja.

(2 točki)

6. S pomočjo izhodiščnega besedila določite pomen navedenih besed, tako da na črtico pred vsako besedo iz levega stolpca zapišete črko ustrezne razlage iz desnega.

___ transkripcija (1. odstavek)	A propadajoč, od življenja utrujen človek
___ dekadent (3. odstavek)	B svetopisemska knjiga o nastanku sveta in človeka
___ geneza (5. odstavek)	C prepis izvirnega rokopisnega besedila
___ perspektiva (5. odstavek)	Č nastanek in razvoj česa
	D pogled naprej, v prihodnost
	E zapis črke določene pisave s črkami druge pisave
	F predstavnik dekadence (umetnostne smeri s konca 19. stoletja), zlasti pisatelj ali slikar
	G določen vidik opazovanja, stališče

(3 točke)

7. V izhodiščnem besedilu avtorica govori o življenju tradicionalne in emancipirane ženske konec 19. stoletja. Poiščite po eno značilnost življenja vsake izmed njiju in jo vpišite v preglednico.

	Značilnosti življenja
Tradicionalna ženska	
Emancipirana ženska	

(4 točke)

8. Kako avtorica v 3. odstavku razvija temo? Rešite nalogi.

- a) Kateri način razvijanja teme prevladuje v tretjem odstavku izhodiščnega besedila in zakaj? Dopolnite poved.

V 3. odstavku izhodiščnega besedila prevladuje _____,
saj avtorica v njem govori o _____.

- b) Katera posebnost, povezana z rabo glagolskega časa, je opazna v tem odstavku? Podčrtajte pravilni možnosti.

Večina glagolov je v predpretekliku/pretekliku/sedanjiku/prihodnjiku. To časovno obliko je avtorica uporabila, da bi izrazila predobnost/sočasnost/brezčasnost/dramatičnost/zadobnost dogodkov.

(5 točk)

9. Avtorica v izhodiščnem besedilu izraža tudi svoje mnenje o umetniški vrednosti predstavljenega romana. Kakšno je njeno mnenje? Podčrtajte ustrezno možnost in svojo izbiro utemeljite z izpisom besedne zveze iz 5. odstavka.

Avtoričino mnenje o umetniški vrednosti romana je popolnoma naklonjeno/večinoma naklonjeno/neopredeljeno/nenaklonjeno.

Besedna zveza: _____

(2 točki)

10. V izhodiščnem besedilu je več nebesednih spremljevalcev. Navedite dva in razložite, kakšna je njuna vloga v besedilu. Dopolnite preglednico.

Nebesedni spremljevalec	Vloga v besedilu

(4 točke)

11. V katero vrsto besedil uvrščamo izhodiščno besedilo? V vsaki vrstici podčrtajte ustrezno možnost.

Besedilo spada med

- zasebna/javna,
- strokovna/publicistična/umetnostna,
- enogovorna/dvogovorna,
- propagandna/poizvedovalna/prikazovalna.

(2 točki)

12. V prvi povedi četrtega odstavka je besedna zveza »četrti po rangu«, ki je zapisana v narekovajih.

- a) S katero slogovno nezaznamovano besedno zvezo bi jo avtorica lahko nadomestila, tako da bi ohranila enak pomen? Nezaznamovano besedno zvezo zapišite na črto.

_____

- b) Določite vrsto zaznamovanosti besedne zveze »četrti po rangu«, tako da podčrtate ustrezno možnost.

Besedna zveza je

čustvena/pogovorna/strokovna/arhaična/žargonska/metaforična.

(4 točke)

13. Tvorjenkama pripišite skladijsko podstavo in določite besedotvorni način, po katerem sta nastali.

Skladijska podstava	Besedotvorni način
sodobnica _____	_____
nemalo _____	_____

(4 točke)

14. V izhodiščnem besedilu je uporabljena beseda *rekonstruirati*. Preberite slovarska sestavka in rešite naloge.

- a) Na črti zapišite, iz katerega jezikovnega priročnika sta.

rekonstruirati -am dov. in nedov. (i) **1.** iz posameznega dela, podatka na podlagi sklepanja predstaviti si kako celoto: na podlagi najdene kosti rekonstruirati izumrlo žival / rekonstruirati dogodek, vsebino // ponovno narediti, sestaviti kako celoto, obnoviti: iz izkopanih črepinj jim je uspelo rekonstruirati staro vazo / natančno rekonstruirati besedilo / v spominu rekonstruirati podobo domače hiše ♦ jur. rekonstruirati nesrečo prizadevati si ustvariti take okoliščine, v kakršnih se je zgodila nesreča **2. narediti**, da kaj slabega, neustreznega postane boljše, primernejše; **preurediti**, **prenoviti**: rekonstruirati cesto, električno omrežje / rekonstruirati obrat, podjetje **3. spremeniti sestavo**: rekonstruirati vlado **rekonstruiran** -a -o: rekonstruirana cesta; stavba je rekonstruirana

rekonstruirati -am dvovid., nedov. -ajóč; -an -ana; rekonstruiranje (i) kaj ~ izumrlo žival; ~ cesto *preurediti*, *prenoviti*; ~ vlado *spremeniti sestavo vlade*; jezikosl. ~ indoevropsko besedo |vzpostaviti|

- b) V katero skupino besed glede na izvor spada beseda rekonstruirati? Podčrtajte ustrezno možnost.

Beseda rekonstruirati je domača beseda/tujka/sposojenka/citatna beseda.

- c) Tvorite smiselno poved, v kateri boste uporabili besedo *rekonstruirati* v pomenu, ki je naveden v terminološkem gnezdu.

(5 točk)

15. Dopolnite povedi, tako da iz besed v oklepajih tvorite pridevniške besede in jih v pravilni obliki uporabite v besedilu.

Znamenita slovenska slikarka Ivana Kobilca je s študentkami slikarstva živela

_____ (boem) življenje v _____ (Pariz) predmestju.

_____ (One) skupno življenje je bilo za tisti čas precej nenavadno in je povzročalo zlasti _____ (mati) skrbi, vendar je bilo nujno za lažje preživetje.

V tem okolju se je izoblikoval _____ (slikarka) _____

(življenje) nazor. Ravno zato je predstavljeni _____ (emancipiranka) dnevnik

toliko bolj zanimiv za bralce. _____ (Ivana) prvo srečanje z Roso Pfäffinger

sega že v čas mladosti, saj je Kobilčina družina precejšen del počitnic preživela na Gorenjskem,

ko so člani _____ (Pfäffinger) družine prihajali v svojo

_____ (Podbrezje) vilo.

(5 točk)

16. Preberite poved in rešite nalogi.

Ko se vprašamo, kako in zakaj se je Kobilca znašla v tem bizarnem dnevniku – kot peti ali šesti osrednji lik v vrsti Gretorjevih ljubic – lahko ugotovimo le, da se doslej znani podatki o slovenski slikarki z njim praviloma ujemajo.

- a) Iz povedi v ustrezen stolpec izpišite prislove in veznike.

Prislov	Veznik

- b) Del besedila je zapisan med pomišljajema. Katero ločilo bi avtorica lahko uporabila namesto njiju? Obkrožite črko pred ustrezno možnostjo.

- A oklepaj
- B narekovaj
- C enodelni pomišljaj
- Č tri pike
- D vezaj

(4 točke)

17. V navedenih povedih iz 4. odstavka opazujte členke.

Kobilca je v resnici s tem krogom prijateljvala in študirala, s Pfäffingerjevo pa se je poznala še od prej.

V Podbrezjah je nastajalo v letih 1889 in 1890 – v času, ko je Rosa že pisala dnevnik – tudi znamenito Poletje.

- a) Iz obeh povedi izpišite členke.

_____

- b) Zaničajte podčrtani stavek iz druge izpisane povedi in ga zapišite.

_____ (4 točke)

18. Preberite poved in rešite nalogi.

V knjigi se omenja več njenih slik.

- a) V katerem načinu je stavek iz izhodiščnega besedila? Podčrtajte pravilno možnost in svojo izbiro utemeljite tako, da stavek pretvorite v drugi način. Preoblikovano poved zapišite na črto.

Stavek je v tvornem/trpnem načinu.

Preoblikovana poved:

_____

- b) Katero izražanje bi bilo glede na naslovnika/krog naslovnikov ustrežnejše: tvorno ali trpno? Odgovor zapišite v povedi.

_____

_____ (7 točk)

19. V povedi podčrtajte stavčne člene. Označite tudi njihove dele.

Pfäffingerjeva je v njej poskušala iskreno in natančno popisati svojo umetniško mladost v Münchnu in Parizu.

(4 točke)

20. Katero pomensko razmerje je izraženo v navedeni povedi? Preberite poved in rešite naloge.

Ker so mlada dekleta iz premožnih družin morala preživeti, so se zatekala k nerazumljivemu boemstvu in skupnemu življenju.

a) Poimenujte pomensko razmerje in izpišite besedo, s katero je izraženo.

Pomensko razmerje: _____

Beseda, s katero je pomensko razmerje izraženo: _____

b) Katera enostavčna poved bi bila popolnoma sopomenska povedi iz besedila? Obkrožite črko pred ustrezno možnostjo.

A Ob potrebi po preživetju so se mlada dekleta iz premožnih družin zatekala k nerazumljivemu boemstvu in skupnemu življenju.

B Pred potrebo po preživetju so se mlada dekleta iz premožnih družin zatekala k nerazumljivemu boemstvu in skupnemu življenju.

C Brez potrebe po preživetju so se mlada dekleta iz premožnih družin zatekala k nerazumljivemu boemstvu in skupnemu življenju.

Č Iz potrebe po preživetju so se mlada dekleta iz premožnih družin zatekala k nerazumljivemu boemstvu in skupnemu življenju.

c) Poved preoblikujte v sopomensko priredno zloženo poved in jo zapišite.

_____

_____

(6 točk)

21. Besedilo bi bilo lahko objavljeno tudi po radiu ali televiziji. S katero končno intonacijo bi bralec izgovoril povedi iz levega stolpca? Vrsto intonacije zapišite v desni stolpec.

Poved	Končna intonacija
Zakaj se je Kobilca znašla v tem bizarnem krogu?	
Je bilo boemsko življenje žensk konec 19. stoletja težko razumljivo?	
V knjigi je avtorica poskušala natančno popisati svojo mladost.	

(2 točki)

22. Zapišite izgovor podčrtanih črk v oglati oklepaj in navedite, zakaj je prišlo do spremembe v izgovoru.

a) Zapišite izgovor podčrtanih črk v oglati oklepaj.

dohodčkov [ ]

vsakdanjika [ ]

pretežko [ ]

vzpostaviti [ ]

b) Zakaj je prišlo do spremembe v izgovoru pri podčrtanih črkah? Odgovor v povedi zapišite na črto.

(4 točke)

23. Preberite poved.

Urednica knjige Ulrike Wolff Thomsen je razvozlala naravo tega pisanja, v katerem je zgodba, ki jo govori Pfäffingerjeva v prvi osebi, resnična.

a) Ali so vejice v povedi pravilno postavljene? Obkrožite DA ali NE.

DA   NE

b) Svoj odgovor utemeljite tako, da s S-simboli ponazorite stavčno strukturo.

(4 točke)

24. Iz navedene povedi izpišite naveznik in izraz, na katerega se navezuje, ter poimenujte vrsto navezovanja med stavkoma.

Družina konzula Pfäffingerja iz Trsta je počitnikovala v lastni vili v Podbrezjah na Gorenjskem, kamor so prihajali tudi Kobilčevi.

a) Naveznik: _____

b) Izraz, na katerega se navezuje: _____

c) Vrsta navezovanja: _____

(3 točke)

25. Preberite povedi in opazujte, kako sta med seboj slovnično/oblikovno povezani.

Urednica knjige Ulrike Wolff Thomsen je ugotovila, da je zgodba, ki jo govori Pfäffingerjeva v prvi osebi, resnična oz. verodostojna. Pfäffingerjeva je v njej – razen spremembe imen protagonistov – očitno poskušala iskreno in natančno popisati svojo umetniško mladost v Münchnu in Parizu.

- a) Kateri podatek je avtorica izhodiščnega besedila v drugi povedi dobesedno ponovila in zakaj ni uporabila navezovanja z zaimkom ali osebno glagolsko obliko? Podčrtajte ustrezni možnosti in dopolnite utemeljitev.

Avtorica izhodiščnega besedila je dobesedno ponovila podatek o urednici

predstavljenе knjige/avtorici predstavljenе knjige/predstavljeni knjigi/

zgodbi, o kateri govori predstavljenа knjiga. Za tak način navezovanja se je

odločila zaradi upoštevanja načela ustreznosti/jasnosti/primernosti/jezikovne

pravilnosti, saj _____

_____.

- b) Navezovanju z dobesedno ponovitvijo bi se lahko izognili tako, da bi ponovljeni podatek izrazili s pomenskim opisom (parafrazo). Na podlagi prvega odstavka oblikujte ustrezen pomenski opis (parafrazo) in ga zapišite na črto.

_____

(4 točke)

Število besed:

Prazna stran